УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-0740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 71. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 18-го КВІТНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 18, 1969 No. 71. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 17 квітня 1969

В АМЕРИЦІ

РЕСПУБЛІКАНЦІ ХВАЛЯТЬ 100 ПЕРШИХ ДНІВ Ніксона в Білому Домі. В столиці відбулася Конференція Республіканських Жінок, і з цього приводу Республіканський Крайовий Комітет видав брошуру під заголовком „Новий Республіканський Уряд: зміна напрямку — зміна тону", який роздавано жінкам - делеґаткам на Конференцію. В цій брошурі пишеться про це, що хоч Президент не вислав до Конґресу нових законопроєктів, то він був дуже активний, починаючи від 20-го січня. Президент мав вже великий вплив на настрої американців. Він змінив напрям діяння Уряду, вніс свіжість до Білого Дому та подув весняного леготу — пишеться в цій книжечці. Засади його діяння — це гідність і пристойність.

НА ЛЕТОВИЩІ ПОВІТУ МЕРСЕР, НЕДАЛЕКО ТРЕНТОНУ, Н. ДЖ., вибухла пожежа, в якій згоріло коло 60 літаків. Згорів головний ганґар і стація. Між цими літаками було 9 літаків, що були власністю Національної Ґвардії стейту Ню Джерзі. Шкода оцінена на 3 мільйони дол. Пожежа вибухла над ранком. Коли о год. 4-ій вранці прибули перші вози пожежної сторожі, то вже ганґар, збудований під час другої світової війни, був в полумені. Час від часу вибухала газоліна в літаках, і високі стовпи полумені вистрілювали високо в повітря. 200 пожежників гасили пожежу. На щастя не було жертв в людях. Згоріли і 9 гелікоптерів — власність приватної фірми.

В БЕРЕЗНІ ЗМЕНШИЛОСЯ ЧИСЛО БУДОВАНИХ нових мешканевих одиниць і становило 1,536,000, а в лютому цього року воно становило 1,673,000 в річному відношенні. Департамент рільництва стверджує, що оце 8-відсоткове зменшення в березні зрівнює цьогорічний темп будови нових домів із пересічним темпом з минулого року. В січні ц. р. започатковано було будову 1,800,000 мешканевих одиниць. Представники будівельної промисловости передбачали зменшення руху в будівельній ділянці тому, що внаслідок поборювання інфляції збільшено відсотки від позичок, в тому і від морґеджів. В березні просьби про дозволи на будову нових домів становили 1,400,000, а в лютому таких просьб внесли були 1,500,000.

ПРЕЗИДЕНТ І ПАНІ НІКСОН ПРИЙНЯЛИ В БІЛОМУ ДОМІ 4,702 республіканських жінок, що було найчисленнішою гостиною в Білому Домі від часів президента Андрю Джексона, 140 років тому, коли Білий Дім старалися відвідати коло 20,000 гостей. Тоді ті численні гості спричинили були деякі шкоди в Білому Домі, а гості президента Ніксона поводилися дуже спокійно, бо їх приймали на основі кольорових квитків. Перша партія мала жовті квитки, друга сині, третя рожеві і четверта — зелені. Одна пані з-поміж гостей запиталася пані Ніксон, де є Президент, і дістала відповідь від пані Ніксон, що на засіданні. Під час прийняття випили 225 ґальонів лімонади і з'їли 24,500 тістечок. Пані Айзенгавер гостила в Білому Домі в 1953 році 1,200 республіканських жінок. Гості в Білому Домі — це делеґатки на Жіночу Республіканську Конференцію.

СКІЛЬКІСТЬ РІЗНИХ ХЕМІКАЛІЙ в харчах, які споживають американці, є така низька, що не шкодить здоров'ю. Це стверджують досліди, які переводить час від часу Адміністрація Харчів і Ліків. Недавно переведено вже четверту контролю харчів і стверджено, що вони не шкідливі для здоров'я споживачів. Йдеться тут про хемікалії, якими нищиться всякі шкідливі інсекти. Контролювали 30 кошів, у яких були 80 родів харчів, що були зібрані в 27-ох містах. Харчі збирали в харчових крамницях.

У СВІТІ

ЗСА І КАМБОДЖА ВІДНОВЛЯТЬ в недалекій майбутності дипломатичні взаємини, що їх Камбоджа зірвала в листопаді 1963 року, закинувши Америці, що її війська, стаціоновані в сусідньому Південному В'єтнамі, раз-у-раз порушують територію Камбоджи. Голова Камбоджи князь Нородом Шіганук заявив готовість відновити приязні зв'язки з Америкою, якщо вона визнає суверенність і недоторкальність Камбоджи — що ЗСА заявлять окремою декляраціею. Нородом Шіганук одверто признав, що Північний В'єтнам і В'єтконґ зловживають невтральністю Камбоджи для своїх воєнних цілей.

АВСТРАЛІЯ ПЕРЕДАСТЬ своїх 10 військових джетів типу „Сейбр" Маляйзії, як започаткування самостійного військового летунства Маляйзії. Безпека Маляйзії була і все ще є залежна від британської збройної сили, але Британія заповіла, що до 1971 року відкличе свої кораблі, літаки й військо з Далекого Сходу. Австралія і Нова Зеляндія, які є в союзі з Америкою, рішили виповнити „пустку", яка постане в Океанії після відходу відтіля Британії.

У ПЕЙПІНГУ Й ІНШИХ КИТАЙСЬКИХ МІСТАХ ВІДБУВАЮТЬСЯ гучні вуличні святкування з приводу прийняття на 9-му конґресі китайської компартії нової партійної конституції. Тепер 1.512 делеґатів зайняті „виборами" нового Центрального Комітету компартії, які, зрештою, є комедією, бо всі члени нового партійного ЦК давно вже призначені клікою Мао Тсе-тунґа.

ЗАХІДНЬО - НІМЕЦЬКИЙ УРЯД РІШИВ не підписувати договору проти поширення атомової зброї перед парляментарними виборами, які відбудуться 26 вересня ц. р. Міністер закордонних справ, соціяліст Віллі Брандт, спершу наполягав на негайне підписання того договору, але приєднався до погляду більшости членів уряду. Зате не підлягає сумніву, що Західня Німеччина, яка спершу взагалі не хотіла підписати того договору, підпише його, мабуть, за порадою збоку президента Ніксона.

В ЮҐОСЛАВІЇ ВИКЛЮЧИЛИ з комуністичної партії видатного журналіста Драґолюба Ґолюбовіча, який в серпні 1966 року виступив на сторінках журналу „Нін" з ревеляціями про розгульне життя багатих партійних „вельмож". Він дістав тоді за це догану й поменшення платні, але почав правуватися і під час недавньоого конґресу юґославської компартії оприлюднив на сторінках журналу „Студент" одвертого листа до членів конґресу з дальшими жалями і закидами. За те викинули його з партії за „опоганювання партії і брак співпраці з нею".

В ІТАЛІЇ ВІДБУЛИСЯ бунти в'язнів вже в трьох містах: у Міляно, Турині і Фіренче (Флоренції). У кожному з тих випадків приходило до справжніх сутичок між в'язнями і поліцією і поліція мусіла вживати сльозних газів та силою заганяти в'язнів назад до їх келій. В'язні домагалися кращих харчів, чистіших і тепліших келій та довших щоденних проходів.

Ніксон уважає справу миру, інфляцію й поборювання злочинів за найважніші проблеми

Вашингтон. — Президент Ніксон, промовляючи на Конференції Республіканських Жінок, заявив, що він уважає боротьбу за мир у світі, поборювання інфляції та злочинів за найважливіші програми свого урядування і думає в першу чергу їх розв'язувати. Президент казав, що впродовж дотеперішнього тримісячного урядування не вдалося йому багато зробити. Він просив республіканських жінок запросити його на Конференцію в 1970-му році, коли він зможе похвалитися успіхами в цих трьох важних справах. Президент твердив, що цілий його кабінет працює для розв'язки цих трьох проблем. Ніксон казав, що бажає не тільки миру у В'єтнамі, але тривкого замирення в цілому світі, яке унеможливлювало б інші війни. Президент запевняв жінок, що не мають причини боятися, бо збройні сили ЗСА великі. У нарадах цієї дводенної Конференції брала активну участь заступниця головного предсідника УНСоюзу п-і Марія Душник.

Республіканці розходяться в справі ракет „Сейфґард"

Вашингтон. — Новий голова Республіканського Крайового Комітету конґресмен Роджерс С. Б. Мортон заявив, що буде підтримувати президента Ніксона та секретаря оборони Лерда в справі протиракетної оборони так зв. „Сейфґард". Заява Мортона викликала спротив визначних республіканців, які твердять, що ЗСА не потребують розбудовувати протиракетну оборону. Проти Мортона виступив сенатор республіканець із Іллиной Чарлз Г. Персі, який казав, що він має право мати свою власну думку в справі ракет „Сейфґард", і що партійний провід не може вимірювати партійну льояльність на основі того, яке становище займається до урядового проєкту. Сенатора Персі підтримав сенатор республіканець із Вермонту Джордж Ейкен. Конґресмен Мортон пізніше повідомив сенатора Персі, що він підготовляє матеріяли „за" і „проти" оборонних ракет і зможе ці матеріяли давати тим членам Конґресу, які цього бажатимуть. Інші сенатори також виступили проти Мортона. Сенатор Кліффорд П. Кейс із Ню Джерзі заявив, що справа оборони не повинна бути предметом політичної гри між партіями.

Уряд не полегшує заряджень в справі об'єднання шкіл

Вашингтон. — Секретар здоров'я, освіти й добродійности Роберт Г. Фінч заявив після конференції з президентом Ніксоном, що Уряд зовсім не думає змінити давніші зарядження в справі об'єднання шкіл в південних стейтах, як цього домагається частина білого населення з тих стейтів. На конференції з Президентом були ще присутні головний прокуратор Джан Мітчелл і дорадник Президента Джан Ерлічмен. Підсекретар освіти Дж. Веймен заявив в окремому інтерв'ю, що Уряд не може зломити віру в зарядження Уряду, бо тоді були б розчаровані ті всі шкільні округи, які здійснили об'єднання шкіл. Уряд морально зобов'язаний в цій справі і не може змінювати тих напрямних, які видані південним стейтам в справі об'єднування. Це рішення Уряду президента Ніксона треба вважати перемогою ліберальних республіканців, які стоять на становищі, що не можна давати полегші в справі шкільного об'єднання, яке повинно було вже давно відбутися, згідно з рішення Найвищого Суду з 1954-го року. Південні білі американці домагаються, щоб об'єднування шкіл відбувалося на основі пляну „вільного вибору", який вможливлює дуже повільне об'єднування шкіл.

Уряд зменшив бюджет на 4 більйони, передбачена надвишка $ 5.8 більйона

Вашингтон. — Президент Ніксон повідомив, що він зменшив запропонований президентом Джансоном бюджет на фінансовий рік 1970 на $ 4 більйони. Це зменшення дасть найбільшу надвишку в бюджеті від 1951-го р., бо аж $ 5.8 більйона. Та ці числа залежні від того, чи Конґрес схвалить продовження прибуткового надподатку на найближчий фінансовий рік, що зачнеться 1-го липня ц. р. Президент Джансон запропонував бюджет у висоті $ 196.9 більйона, а президент Ніксон зредукував цю суму до $ 192.9 більйона. Оборонний бюджет зменшено на $ 1.1 більйона, а видатки на внутрішні справи на $2.9 більйона. Подробиці мають опублікувати пізніше.

У Голівуді відбулося вручення нагород „Оскара"

У Голівуді роздано в минулий понеділок щорічні нагороди, що їх признає шляхом голосування понад 3,000 своїх членів Академія фільмового мистецтва і науки. Президентом тієї Академії є тепер один з найвидатніших артистів Ґреґорі Пек. У цьому році нагороди в постаті фіґурки „Оскара" роздано в приявності 3,000 глядачів під час, як звичайно, блискучої церемонії, що її передавали через телевізію. Обрано не одну, а дві артистки за найкращі у минулому році: 59-річна Кетрин Гепбирн дістала вже втретє у свому житті „Оскара", цим разом за ґру у фільмі „Лев у зимі", і Барбра Стрейзанд за ґру у фільмі „Весела дівчина". За найкращого актора визнано Кліффа Робертсона за титулову ролю у фільмі „Чарлі". Між нагородженими була й 72-літня Рут Ґордон, як найкраща допоміжна акторка в минулому році. За найкращий фільм признано „Олівер", перерібку з повісти Дікенса „Олівер Твист", а за найкращий закордонний фільм визнано совєтський фільм „Війна і мир", що триває 6 і пів години. „Оскара" вручала нагородженим жінкам Інґрід Берґман, — відомий артист — комік Баб Говп вручив, між іншими, нагороду співачці Марті Рей, яка щороку виїздить з колективом акторів і співаків під проводом Баба Говпа для розважування вояків на В'єтнамському фронті.

НЕ БУДЕ ВІДПЛАТНИХ ДІЙ ПРОТИ ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ ЗА ЗБИТИЙ ЛІТАК

Вашингтон. — Згідно з заявою державного секретаря Вілліяма Роджерса, яку він склав в середу 16 квітня ц. р. на форумі Американського Товариства газетних редакторів, З'єднані Стейти не переводитимуть в найближчих днях ніякої радикальної відплатної акції проти Північної Кореї, в реакції на збитий північними корейцями в минулий понеділок розвідчий літак з його 31-членною залогою. Секретар Роджерс виправдував таке становище Президента потребою „обережности і розважливости", яку повинні виявляти власне сильні, а не слабі держави. Пентаґон, чи пак Департамент Оборони, проголосив широку заяву в цій справі, з рішучим підкресленням, що „увесь час під час своєї місії літак знаходився далеко поза територіяльним повітряним простором Північної Кореї". Широко поведена негайна рятункова акція американськими й південно-корейськими літаками та кораблями, як теж двома совєтськими нищильниками, віднайшли лише 2 тіла та нікого з живих членів залоги літака. Зате один із совєтських нищильників, керований американським літаком, віднайшов на морських хвилях кусень керми, подіравлену шрапнелями частину мотору й драбину з збитого літака. Ці рештки знаходилися у віддалі кругло 90 миль від північно-корейського узбережжя. Офіційно стверджено, що в перших трьох місяцях цього року переведено 190 подібних летунських місій у тому обширі і що такі лети є віддавна прийнятим звичаєм усіх великих держав. Півофіційно вказується на факт, що так само Совєти постійно ведуть подібні лети недалеко американських і японських берегів і що за кожним разом американці і японці знають про це, стежать за тими совєтськими літаками, але ніколи не реаґують так, як це зробили північні корейці. Хоча не плянується негайної відплатної дії, проте американське летунство і морська фльота на Далекому Сході поставлені в стан гострого поготівля. З Гонґ Конґу вислано на корейські води літаконосець „Кітті Гок" та два нищильники і так само з морської бази на Філіппінах вислано туди літаконосець „Бон Омм Річард". За газетними твердженнями — на нарадах Президента з членами Крайової Ради Безпеки в минулу середу брано на увагу такі можливості відплати супроти Північної Кореї: 1) перевести морську бльокаду, 2) збомбардувати летунські бази, з яких вилетіли ті два північно-корейські літаки типу МИГ, що збили американський неозброєний літак „ЕС-121" або 3) перевести масовий налет на всі північно-корейські летовища, щоб знищити бойове летунство тієї країни. Тому, що Північна Корея має довгі суходільні кордони з Комуністичним Китаєм, то морська бльокада не матиме практичного ефекту. Знову ж у кожному іншому випадку відплати — треба рахуватися, як з певністю, що Північна Корея вдарить своєю суходільною армією по Південній Кореї і що тоді відновиться Корейська війна. ЗСА мають в Південній Кореї 128 джетових літаків і в Японії 50, а Південна Корея має 176, так, що разом вони мають 354 літаків. Зате Північна Корея має 444 літаки типу „МИГ" і 80 бомбовиків типу „Ільюшін". Для успішного збомбардування всіх північно - корейських летовищ треба змобілізувати все американське й південно-корейське летунства, не тільки з наземних летовищ, але й із літаконосців. Військова й політична верхівка у З'єднаних Стейтах свідома, що Північна Корея переводить свої піратські акти пляново, знаючи, що вони минуться їй безкарно, бо ЗСА не захочуть нової війни, дармацо в тій війні Північну Корею можна би цілком знищити.

Президент Ніксон заповів, що він з'ясує цілу ситуацію і своє становище в найближчу п'ятницю перед полуднем на пресовій конференції. Дотепер члени Конґресу й різні впливові американські часописи висловилися різно про цю справу: одні вимагають рішучих відплатних дій проти Північної Кореї й докоряють Президентові, що він не послідовний, пригадуючи його становище супроти афери з кораблем „Пуебло", — інші хвалять Президента за його холоднокровний підхід до цієї справи.

РОЗШУКИ ЗА ОЦІЛІЛИМИ

На світлині бачимо поквапні приготовування до відлету з американської бази Тахікава в Японії американського літака „С-130 Геркулес", який взяв участь у рятунковій акції після того, як північнокорейські комуністи збили вночі з минулого понеділка на вівторок американський літак. На жаль, не знайдено нікого живого з 31-членної залоги збитого літака, тільки два тіла.

Папа поїде до Женеви на з'їзд Міжнародної Організації Праці

Рим. — Папа Павло VI проголосив під час збірної авдієнції кількох тисяч вірних у церкві святого Петра в минулу середу, 16 квітня, що він дістав і прийняв запрошення прибути до Женеве на з'їзд Міжнародної Організації Праці з нагоди 50-тиріччя тієї установи. Цим актом Папа Павло VI хоче ще раз підкреслити своє близьке зацікавлення справами робітництва, що його виявив вже в своїй енцикліці з березня 1967 р. п. я. „Про розвиток народів". Також при кількох інших нагодах, між ними у промові до робітників одної великої італійської сталеварні, Папа присвячував увагу умовинам праці та причетним соціяльним проблемам. Коли саме докладно Папа приїде до Женеви — ще не відомо. Це будуть перші відвідини римського Папи в Женеві, яка має марку „протестантського Риму", бо з Женеви повели в 16-му сторіччі свою протестантську акцію Жан Кальвін і Ульріх Цвінґлі. Невідомо, коли й від кого Папа дістав запрошення прибути на те відзначення 50-тиріччя Міжнародної Організації Праці, одної з автономних агенцій Об'єднаних Націй, але в минулому році Папу відвідав генеральний секретар Світової Ради Церков, яка має свій осідок в Женеві, пастор д-р Юджин Блейк, а два роки тому був на авдієнції у Папи генеральний секретар Міжнародної Організації Праці Дейвід А. Морз.

Компартія ЧССР боронить своїх сталіністів проти закидів зради

Прага.— 8-мичленний Виконавчий Комітет Центрального Комітету компартії Чехо-Словаччини проголосив обширну заяву в обороні 10-ох найвидатніших чеських москвофілів-сталіністів проти закидів зрадництва, що їх поширювано в чеському громадянстві від часу совєтської інвазії. Трьома найперши ми в тій десятці діячів знаходяться українець Василь Біляк, який кілька днів тому гостро таврував лібералів, секретар ЦК партії Альойс Індра і член ЦК партії Драгомір Кольдер. Це той „тріюмвірат", що його Совєти хотіли настановити в Чехо-Словаччині негайно після переведення інвазії. Між названими тепер у комунікаті є теж редактор Ольдріх Свестка і колишній прем'єр Юзеф Лінарт, яким закидувано, що вони належали до змови, яка спровадила совєтські війська до Чехо-Словаччини, і що вони знали заздалегідь про прийдешню інвазію. Виконавчий Комітет компартії називає всі такі закиди „очорненням" і закликає до обережности в оцінюванні „шанобливих партійних товаришів". Гадають, що той комунікат це вступ до засідання пленуму 187-членного Центрального Комітету компартії ЧССР.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

НАРАДИ ПРЕЗИДІЇ СКВУ У ВІННІПЕЗІ

Вінніпеґ. — На початку квітня відбулись наради членів Президії Світового Конґресу Вільних Українців в будинку КУК. Екзекутивний директор СКВУ, д-р Мих. Сосновський, який став ним з 1-го березня ц. р., подав звіт про дотеперішню діяльність СКВУ. Крім технічно-ділових справ, учасники наради обговорили справу репрезентації крайових українських централь в Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті та положення українців у Польщі, Чехо - Словаччині і Юґославії і можливі способи допомоги. Русифікаційний курс в Україні був також одним з предметів обговорення на нараді.

СПІЛЬНА ШЕВЧЕНКІВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН І НТШ У ВАШИНГТОНІ

Вашингтон. — Місцевий Відділ Української Вільної Академії Наук разом з Осередком Наукового Товариства ім. Шевченка у Вашингтоні влаштовують в суботу 19 квітня ц.р. традиційну спільну Шевченківську Конференцію. У програмі передбачені доповіді ред. Богдана Кравцева від УВАН у ЗСА на тему „Шевченко у світовій літературі" та д-ра Юрія Старосольського, голови Осередку НТШ у Вашингтоні, про „Карний процес проти Шевченка". Під час конференції буде влаштована виставка видань перекладів Т. Шевченка чужими мовами. Відбудеться конференція в Домі Православної Парафії. Початок о год. 4-ій по полудні.

ПЕДАГОГІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — У суботу 19 квітня в домі НТШ, 302 Захід 13-та вулиця, розпочнеться о 3-ій годині дня Педагогічна Конференція на тему „Навчання української мови в Школах Українознавства". В панелі візьмуть участь д-р С. Карпінська, д-р К. Кисілевський, д-р Ковалів, д-р В. Лев, проф. В. Чапленко та інші. Конференція відбувається з участю НТШ, Шкільної Ради УККА, Шкільної Ради УПЦеркви, заходами Координаційного Центру Шкільних Рад. Запрошується учительство, студенство, виховників молодечих організацій.

ПЛЯНУЮТЬ ВИДАТИ МОНОГРАФІЮ ПРО СЛ. П. МИРОСЛАВА СТАРИЦЬКОГО

Париж. — Український Громадський Центральний Комітет, УГЦК, у Парижі вирішив передати гроші від товариств і приватних осіб, призначені на вінки під час похорону славетного українського оперового соліста-тенора Мирослава Скали-Старицького, на монографію про нього. Журналістка Софія Наумович у статті-некролозі „Немає його між нами", в тижневику „Шлях Перемоги" з 2 березня, висловила надію, що друзі та звеличники таланту сл. п. Мирослава Скали - Старицького допоможуть його родині видати велику і гідну того великого українського таланту книжку про його життя і працю.

ДОПОВІДЬ ПРО ПОЛІТИКУ ЗСА У НЮЙОРКСЬКОМУ ВІДДІЛІ ОбВУА

Ню Йорк. — Заходом Управи місцевого Відділу ОбВУА відбудеться в суботу, 19 квітня ц. р. в горішній залі Українського Літературно - Мистецького Клюбу, при 149 Другій евню в Ню Йорку місячні сходини членів того Відділу ОбВУА, при чому ред. І. Кедрин - Рудницький виголосить доповідь на тему „Сучасні проблеми ЗСА і новий Уряд". Доповідь призначена також для членів інших комбатантських організацій та ширшого загалу громадянства. Початок о год. 7:00 увечері.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50: three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нове „Пуебло"

Уночі з минулого вівтірка на середу сталася подія, яка живо нагадує злощасну історію з американським розвідчим кораблем „Пуебло", що його північно-корейські комуністи схопили 23 січня минулого року нібито на територіяльних водах Північної Кореї, а насправді далеко поза ними, на міжнародних водах. Уряд З'єднаних Стейтів, побоюючись за долю 82-членної залоги, обмежився словесними протестами і вів безконечні переговори з північними корейцями в Панмунджомі, погодившись остаточно підписати заяву, що „Пуебло" заплив був на води Північної Кореї. Хоча в тій заяві зроблено застереження, що складено її виключно для того, щоб осягнути звільнення залоги корабля, вся ця історія була великим приниженням для Америки і її престижу. Підкреслив це Ричард Ніксон у своїй передвиборчій кампанії, заявивши тоді ось що: „Коли пошана супроти З'єднаних Стейтів Америки падає так низько, що мілітарно четверторядна держава, Північна Корея, схоплює американський воєнний корабель на широких водах, то пора, щоб прийшов новий провід, який відбудував би респект до Америки... Що ми повинні були зробити — це або оборонити силою той корабель, або відкликати його геть з отих вод. Хай така справа більше не повториться, і я не дозволю, щоб вона повторилась..."

Аж ось вона знову повторилась: два північнокорейські військові літаки совєтського типу „МІГ" наскочили на розвідувальний американський літак і збили його. Доля його 31-членної залоги невідома. В офіційному комуністичному комунікаті сказано, що сталося це „глибоко над територією Північної Кореї". Але з американського боку зразу виявлено, що той літак мав наказ не наближатись до північнокорейського узбережжя ближче як на 50 миль, і розшуки членів його залоги стосувалися морської поверхні у віддалі коло 70 миль від Північної Кореї. Очевидно, найперше, що мусіли відчути всі американці, було обурення проти тієї, „четверторядної" комуністичної держави, яка своє зухвальство посуває до того ступня, що вже вдруге атакує одиниці збройної сили ЗСА. Треба цілком погодитися з головою американської приватної організації „Комітет, що пам'ятає Пуебло", о. Полом Лідстромом, який висловив переконання, що „відмова Державного Департаменту вистосувати до Північної Кореї ультиматум зараз після схоплення „Пуебла" комуністичними піратами — призвела тепер до нового і ще поважнішого міжнародного інциденту..."

Це безперечна правда, що ніщо так не осмілює комуністів будь-якої держави і не підштовхує їх до агресивних дій так, як поблажливість, терпеливість і примирливість, що їх вони розуміють, як вияви слабости. Всі дотеперішні американські президенти знали й твердили, що сила — найкраща запорука миру. Якщо за останніх 20 років не було в Европі війни, то тільки завдяки збройній силі Атлантійського Союзу і його недвозначним пересторогам на адресу Москви, що порушення території Західнього Берліну спричинить збройну реакцію Заходу. Президент Джансон і його державний секретар Дін Раск вважали за успіх своєї політики, коли вдалося видістати на волю членів залоги „Пуебла" без війни — хай навіть після їхньої 11-місячної неволі, під час якої їх били, тортурували, глузували й силували до зовнішніх актів зради своєї батьківщини. Але ніщо так яскраво не підкреслює сумнівности того „успіху", як власне ця найновіша катастрофа американського літака.

Першою реакцією американського Уряду було — виждати до з'ясування подробиць і не приймати негайно ніяких радикальних рішень. Очевидно: політикою не керують почування, настрої і раптові відрухи. За три перші місяці урядування президент Ніксон здобув собі загальне признання своєю холоднокровністю і розважливістю, які заперечили давній погляд про нього, що він людина поривчаста і поквапна до нагальних політичних актів. А втім, одна справа розважливість, друга — рішучість у таких власне моментах, як конечність рятувати великодержавний престиж Америки. Ричард Ніксон напевно не забув того, що сказав ще так недавно про „Пуебло". Його наведені вище вислови не були „такою собі" виборчою обіцянкою — вони стосувалися одного з найголовніших принципів державної політики: дбати за високий престиж З'єднаних Стейтів у широкому світі і зберігати мир доказами їх сили. Рішення президента Ніксона в справі цього нового „Пуебла" може мати рішальне значення для збереження миру, постійно загрожуваного комуністичним розбишацтвом і провокаціями.

Валерій Остапенко

У ПОШУКАХ МИРУ

Чи неминучі війни? Де криються їхні джерела? — Такі питання займають багатьох філософів, політиків, письменників. Вони хвилюють також мільйони звичайних людей у всіх закутках земної кулі. І здавалося б, що вже саме прагнення вияснити причини воєн — явище гуманне, бажання збудити вищі людські властивості, ушляхетнити уми й серця, захоплені в наші дні апологетикою збройного насильства. Проте...

Колись, в добу Відродження, гуманізм забарвив собою всі ділянки життя людини. Він звільнив її від забобонів та рабського наслідування традицій, спрямувавши працю розуму на вирішення реальних, життьових питань. Не тільки у філософії, л і т е ратурі, мистецтві, а й в політичних відносинах процвітав індивідуалізм, виявлення та звеличення людської особи і всіх її прав. То була доба загального порозуміння, толерантности, пошани.

Тепер, замість ідеалізованого лицаря, джентлмена — людини чести і принципів, з'явився демагог. Він проліз у політику, філософію, літературу. Він засідає на мирових конференціях, пише філософічні трактати, заповнює літературу „бестселерами" про мир, і за миролюбні слова одержує нобелівські та ленінські „нагороди миру". З нечуваною байдужістю, фальсифікуючи гуманізм, цей демагог вигадує різні теорії про причини воєн, грає на почуваннях зневірених людей і створює в світі ще більшу воєнну психозу.

***

Так, найбільш поширеною нині є група соціологічних теорій. Їхні проповідники вважають за причину збройних конфліктів суспільні явища, які оцінюється з позиції ідеалістичної філософії та соціології.

Вбачаючи „корінь" воєн передусім у політичних відносинах, у політиці, ці теоретики протиставлять зовнішню політику внутрішній, і доказують, ніби війна є породженням і продовженням тільки зовнішньої політики. До цієї теорії відразу нав'язується друга теорія цієї ж групи, за якою виходить, що причина воєн — існування самостійних національних держав. Ця теорія стала тепер досить модною, вона допомагає деяким політикам обґрунтовувати „н е м инучість" воєн в нашу добу, і тут же підсувати, як засіб проти воєн, космополітичну ідею про заміну національних держав „наднаціональною структурою".

Ідею такої „інтеграції" як панацеї від зла війни посилено пропагує в своїй багатотомовій праці „Дослідження історії" англійський соціолог А. Тойнбі — пробуючи доказати, ніби атомовій війні можна запобігти лише шляхом створення „світової держави" з одним урядом. При цьому він навіть не соромиться покликатися на „позитивний історичний дослід" Гітлера, який нібито хотів „об'єднати Европу".

До соціологічної групи відноситься також теорія, яка вважає за основне джерело воєнної небезпеки в сучасну добу ідеологічні протиріччя між двома системами — соціялізмом і капіталізмом. „Світова історія, — заявляє філософ - космополіт Р. Куденгове - Калергі, — представляє собою історію ідей, їх народження, розвиток, занепад". На його думку, ідеї засновують і руйнують держави, викликають революції і війни. І в разі дальшого загострення ідеологічних протиріч, запевняє він, світ опиниться перед катастрофою нищівної атомової війни.

До цієї ж групи належить т. зв. етико-моральна теорія. Її проповідники вбачають у війні засіб „морального очищення" суспільства даної держави від застою, гниття...

І, нарешті, до соціологічної групи входить ще й теорія, згідно з якою небезпека воєн криється в сучасній науці і техніці. Цю теорію культивує технічно - індустріяльна соціологія, розглядаючи науково - технічний прогрес як щось окреме від розвитку суспільства, як якусь „диявольську" силу, що вийшла з-під контролі людей.

Другу помітну групу теорій про причини воєн творять психологічні теорії. Вони вважають психіку окремих людей за головний фактор у виникненні усіх суспільних нещасть. Прихильники т. зв. психоаналітичної школи, наприклад, бачать у психіці людей джерело несвідомих, ір р а ціональних сил. В їхній уяві людина — це сума вроджених інстинктів, головним з яких є „інстинкт агресивности". „В самій структурі людини, — пише англійський психолог Д. Рітман, — знаходяться певного роду агресивні імпульси, які неможливо викоренити". А деякі психологи прямо кажуть, що науково - технічний прогрес і революція у військовій справі поширили можливість для появи політичних чи воєнних діячів з психологією „атомового Гітлера", який не побоїться поставити людство перед фактом нової світової війни.

Третьою групою теорій про причини воєн є біологічні теорії. Це передусім соціял - дарвінізм, який вважає війну за породження природного добору та боротьби за існування, властивих людям у такій же мірі, як тваринам і рослинам. До цієї ж групи належить расистська теорія, за якою джерело воєн — у постійній ворожнечі між різними націями та расами. Зустрічаються тут також погляди, які виправдують воєнні агресії „надмірною плодючістю" людей та недостачею „життьового простору". А західньонімецький журнал „Гайст унд Цайт" відмічає, що тепер посилено поширюється теза: „Війна є законом природи". Це ж твердить американський „Таймс".

Є ще одна теорія про причини воєн, яка тримається у відокремленні від усіх згаданих вище теорій, і заперечує їх. Так, кандидат воєнних наук, підполковник Т. Кондратков пише в „Красній Звезді": „Єдиноправильне, наукове пояснення причин воєн дає марксизм-ленінізм... Джерела всякої війни — в експлуататорських засобах виробництва, в економічному і політичному устрої, заснованому на приватній власності... Головною воєнною загрозою сучасности є американський імперіялізм" — і далі в тому ж дусі.

***

Розібратися у всьому цьому хаотичному нагромадженні теорій, ідей та ідейок напевно не легко навіть розвиненій людині. Та якби й була тут якась система, однодумність — теорії лишаються теоріями, ідеї — ідеями. А війни продовжуються, апологетика збройного насильства тріюмфує.

І тут мимоволі приходять на думку слова: „Звідки появляються війни і боротьба? Чи не є вони наслідком пристрастей, що бушують в нас?" Може якраз у цих словах св. Якова міститься відповідь, яку народи можуть відкинути тільки на свою загибель. Може в заздрощах, жадобі і страху треба шукати джерела війни.

Але чи можна уявити собі, щоб це релігійне повчання було прийняте в нашу добу, добу наростаючого релігійного зневір'я?

Тоді, можливо, щоб запобігти війнам, треба жити, керуватись правилами вищої культури, як основою об'єднання між усіми людьми? Тільки ж, хто тепер має цю вищу культуру?..

ПОВІТРЯНА ЛІНІЯ МІЖ КИЄВОМ І ВІДНЕМ

Київ. — Совєтський „Аерофлот" мав уже кілька років повітряну лінію з Москви через Київ до Відня, але літаки не приземлювались у Києві. Тепер під наглядом того ж московського „Аерофлоту", з 4-го квітня розпочались полети літаків „Українського Управління ‚Аерофлоту'" типу „ИЛ-18" з Києва до Відня і таким чином наладнано безпосередній повітряний зв'язок між тими двома містами. З 19-го травня розпочалися регулярні полети літаків з Києва до Будапешту, з 31 травня — до Праги, а з початком червня наладнано постійні полети пасажирських літаків російського типу „Иллюшин-18" з Києва до Білгороду, столиці Югославії. „Радянська Україна" з 6 квітня сповіщала, що вже „тривалий час столиця України має повітряний зв'язок з Берліном, Варшавою, Букарештом, Софією". У світлі цих повідомлень тим дивніше, що туристів з Канади чи ЗСА, які відвідують країни Центральної і Сх. Европи та бажають відвідати Україну — і далі в обов'язковому порядку спершу везуть далеко на північ до Москви, а потім яких півтисячі кілометрів униз, на південь — до Києва.

СПРАВА НЕ В ОСТРОВІ...

Не хтось із дипломатів вільних країн — хоч і було кілька шляхетних виступів на форумі ОН збоку Канади, Арґентини, Бразилії, — а саме комуністична країна нарешті таки на ввесь світ обвинуватила Москву в імперіялізмі, в продовжуванні політики російських царів-колонізаторів. Це обвинувачення ще й раніше глухо долітало з Пейпінгу, але після реву гармат над Ченпао-Даманським Китай Мао Тсетунґа заговорив на повний голос про московський імперіялізм під покришкою СССР.

В касарнях совєтських і польських військових частин кілька років тому з'явились були листівки українською, польською і німецькою мовами, в яких червоні китайці писали про Росію, як окупанта земель не російських народів. Пейпінґське радіо в пересиланнях різними мовами світу, в тому числі й російською, а іноді й українською мовою, що їх чули декілька разів українці в Бразилії та Арґентині, — викривало донедавна ще „братню" Москву, як імперіяліста - загарбника, для якого жадної ролі не грає так зване к о м у ністичне вчення.

Червоний Китай, породжений совєтською Росією з метою „комуністичної колонізації" тієї велетенської країни, перетворення його в сателіт число 7, виступив проти територіяльних загарбань Росії. І хоч домагання Пейпінгу стосуються лише прикордоння СССР та Монголії, вони відіграють величезну ролю в освідомленні народів СССР, що всі вони є пасинками „великого російського народу", чи „старшого брата". До речі, цього останнього вислову починає останнім часом уникати совєтська преса...

У „Заяві совєтського уряду" з 29 березня 1969 р. виявилась тривога сучасного „собирателя земли русской", КПСС, за майбутню долю наслідника царської Росії — СССР. Там сказано: „З китайських заяв випливає, що питання про острів Даманський є лише частиною нібито успадкованої від минулого т е р иторіяльної проблеми, яка ще чекає свого вирішення і зв'язана з перекроюванням д е ржавних кордонів".

Ця заява Москви написана в примирливому тоні, з покликами на „братання", „ідеологію" тощо. Коли в червоному Китаї дійсно винищують діячів різних національних культур, то Пейпінґ і Москва не відійшли далеко один від одного, і тим глибшою буде їхня взаємна ненависть. У московській заяві знову фальшується історичні документи так, як це сталося з Переяславським договором, про який український народ довгий час взагалі не чув, але на основі якого Росія приєднала Україну „навіки", підфальшувавши статті гетьмана Б. Хмельницького.

Відразу ж після большевицького перевороту в 1917 р. Ленін заявляв, що вважає недійсними всі договори - угоди царської Російської імперії, всі фінансові зобов'язання тощо. Але в новій московській ноті, переданій Пейпінґові у березні 1969 року, читаємо, що інше про совєтсько - китайський кордон та договори, укладені тоді, коли Китай був спаралізованим і його по частинах окупували різні держави, в тому числі й Росія. Кремль твердить:

„Цей кордон юридично був оформлений Айгунським (1858 р.), Тяньцзіньським (1858 р.) і Пекінським (1860 р.) договорами. В 1861 р. сторони підписали і скріпили державними печатками карту, на якій нанесено лінію розмежування в Уссурійському краї. В районі острова Даманський ця лінія проходить безпосередньо по китайському берегу ріки Уссурі. Оригінали названих документів є як у радянської, так і у китайської держави".

Совєтська нота продовжує:

„Положення в територіяльних питаннях, зафіксовані в цих договорах, а також у протоколах, картах і описах повністю зберігають й досі свою силу. Радянський уряд стоїть на позиції суворого і неухильного виконання сторонами цих положень. Якщо уряд КНР додержується аналогічної позиції в цьому питанні, то ґрунту для незгод і конфліктів на радянсько - к и т айському кордоні немає".

Інакше дивляться на справу загарбаних китайських земель у червоному Китаї, населення якого до того ж перейшло вже 800 мільйонів душ, а до голоду мусять там звикати з дитинства. Китай домагається великих просторів своїх земель не лише над Уссурі, а й значно далі, включно з велетенською Монгольською Народною Республікою — сучасною колонією Москви.

На Далекому Сході, на частині земель, що їх домагається китайська сторона, живуть сотні тисяч українців, з них не всі зросійщені і не всі забули про самостійницькі рухи в Сибіру та на Далекому Сході. У деяких районах українці загосподарились уже віддавна. Тож, коли б дійшло до зміни кордонів, частина українського народу на Далекому Сході матиме багато проблем.

У московській заяві є натяк, що, мовляв, уся справа не в маленькому острові Даманському, де вже вбито понад 40 совєтських солдатів. Тому, відчиняючи двері для переговорів, Москва відразу ж їх і причиняє.

Ревізія совєтсько - китайського кордону означала б дуже багато, особливо для полонених неросійських націй, народів і народностей в СССР. Та може вона почала б, нарешті, щось означати і для нашого Державного Департаменту, який не може сплутувати питання історії та історичної власности народів із непевною справою „невтручання у внутрішні справи".

Пейпінґ назвав заяву комуністичної Москви провокаційною.

(л. п.)

ГОЛОС ЧИТАЧА

Заверни-си!..

До того, що написав читач О. З. в „Свободі" з 3 квітня ц. р. в справі допису з Чикаго п. з. „Гуцули в Америці при праці" — немає чого додавати. Коли ж долучуюся до цього голосу, то тільки для того, щоб його підтримати, щоб не був він одиноким. Сподіваюся, що число бажаючих забрати слово в цій справі буде збільшуватися. Крок чикаґського осередку занадто антигромадський і тим самим потребує збоку громади докладнішої уваги, а то й перестороги. Шукаючи вислову перестороги, зупинився я на поемі Федьковича „Довбуш". В цій поемі сказано, що один із Довбушевих леґінів — Іван мав відвагу перестерегти свого капітана, коли той вибирався в гостину до Дзвінки, а гостина ця — згідно з прочуттям Івана — мала закінчитися трагічно. Іван крикнув тоді Довбушеві: „Заверни-си!" Крок чикаґського гуцульського товариства не ворожить нічого корисного. Тому, маємо відвагу гукнути з Боффало: Заверни-си!

В тому, що оце вже другий голос відзивається в цій справі з Боффало, немає нічого дивного. Адже ж боффалівський г у ц ульський гурток був ініціятором ідеї об'єднання гуцулів. З цього приводу на 3 квітня 1965 року скликано до Боффало зібрання гуцулів. На пам'ятку про це зібрання зроблено спільну знимку учасників. Оглядаю цю знимку і бачу на ній на чільному місці представника ч и каґського гуцульського т о в ариства, який тепер так бідкається, що для об'єднання гуцулів досі нічого не зроблено, і щойно зустріч гуцулів у Чикаґо в днях 25 і 26 січня ц. р. (раптом аж двох осередків: з Чикаґо і з Клівленду) направила цю шкоду. Призабув представник гуцульського товариства з Чикаґа і про те, що на зібранні в Боффало 3 квітня 1965 року вибрано його організаційним референтом ініціятивного комітету, завданням якого було скликати загальний з'їзд гуцулів і вибрати постійний комітет. Головою ініціятивного комітету став інж. Роман Верґун з Рочестеру. Дбайливо підготований загальний з'їзд відбувся на „Союзівці" 1966 року. Тоді то вибрано Гуцульську Раду, і її головою знову став інж. Верґун.

Ще на зібранні в Боффало 1965 р. відчув я, що відбулося воно не в благословенну хвилину. Вже тоді було видно, що представник Чикаґо був розчарований результатами виборів. Він сподівався, що центром усього стане... Чикаґо. Він до цього потім змагав, і вкінці таки добився, що Чикаґо (в його уяві) стало центром гуцульських гуртків. А дійсність? Її можна перекреслити. При нездоровій амбіції зробити це дуже легко.

М. Л-а

Боффало, Н. И.

Лука Луців

ПРО СВОЮ ВЛАСНУ КНИЖКУ

(„Іван Франко — борець за національну і соціяльну справедливість")

(3)

Ми вже згадували, що І. Франко був найважливішим членом - засновником Радикальної Партії, для якої він працював майже 10 років та видавав її органи. Заснування цієї партії було важливою подією в житті українського народу не тільки в Галичині. Ця партія була подувом сильного вітру, який сколихнув був і народовців та вдарив по москвофілах, цій політичній нетечі, цій пасивній гнилизні, яка чекала спасіння від московського царя. Заснування Радикальної Партії змусило до організації народовців, які побачили, що силу можуть мати тільки від народніх мас.

Іван Франко побачив, що Радикальна Партія не здійснювала тієї програми, яку вона собі склала. Франко бажав, щоб якнайширші народні селянські маси втягнути до організації, але партійний провід не дуже про це дбав. Соціялістична група в Радикальній Партії відокремилася і заснувала собі окрему партію. Тоді виникає третя в Галичині українська політична партія, засновниками якої були два найвизначніші тодішні українці Іван Франко і Михайло Грушевський. Тоді орган радикалів „Громадський Голос" гостро виступив проти Івана Франка, пишучи про його духову „смерть". Це було в 1899 році. Совєтський франкознавець Є. Кирилюк твердив, що „І. Франко зробив помилковий крок, увійшовши на певний час до Національно-Демократичної Партії". Цей „певний" час тривав 5 років, коли І. Франко формально залишив цю партію, і після того формально не належав до жадної партії, бо всеціло віддався науковій та літературній праці, про що публічно заявив в „Ділі".

Ми дещо довше спинилися на цій темі, бо тут найбільші фальшування Франка. В поневоленій Україні найбільше фальшують політично-суспільні погляди І. Франка. Марія Климась написала цілу книжку (350 сторінок!) п. з. „Світогляд І. Франка". Вона пише про „вигадки українських буржуазних націоналістів і космополітів про перехід письменника, починаючи з 90-их років на позиції буржуазії" (стор. 345.).

Випадало б ще коротко згадати про другу брехню, без якої не може обійтися ніхто, хто пише про нашого поета в поневоленій Україні. Згадана вже М. Климась написала, що в „безсмертній поемі „Мойсей" прославляється російська революція 1905-го року". В Україні на кожнім місці, коли пишеться про І. Франка, твердять, що російські письменники впливали на творчість українського поета.

Яків Білоштан в книжці „Драматургія Івана Франка" твердить, що „образ Анни з драми „Украдене щастя"ріднить цей Франків твір не лише з Катериною із п'єси Островського „Гроза", але й з Анною Кареніною, яку назвав Франко „піонеркою майбутнього". І. Басс додає ще, що на цей Франків твір впливала ще й п'єса Л. Толстого „Влада тьми", бо, на його думку, Іван Франко мав перед собою „образи жінок" з цього твору. Ми гадаємо, що українська „Пісня про шандаря", яку Франко знав вже в 1878 р., та саме життя, були основним джерелом п'єси „Украдене щастя".

Не був І. Франко і звеличником російського народу, яким його представляють совєтські франкознавці. Під час першої революції в Росії Франко писав, що „великий російський нарід є великим... не в розумній самоуправі, не в мужній поставі, не в енергічній та витривалій діяльності, не в завзятій ревності при обстоюванні своїх прав, не в далекозорій та горожанським духом подиктованій солідарності — ох ні! Великим ти в терпінню, в уляглості, в безоглядному самовідреченню, в безмежній незлопам'ятності".

Згадавши про доктрину Л. Толстого „н е спротивлення злу" — писав Франко в цій самій статті: „Півстоліття гуляє оте зло по твоїх головах і хребтах, розточує всі твої сустави, деправує твою душу, довело твій нарід до крайньої бідности, твою інтеліґенцію до таких лябіринтів думки та поведінки, в яких висловлюється тільки крайня зневіра" (ЛНВ, 1904, ч. за грудень).

Франко знав російських письменників, знав він добре і польських та німецьких авторів, бо цими двома мовами володів він у перших роках своєї літературної діяльности навіть краще, як українською. Автор „Мойсея", пізнавши докладніше Росію, критично ставився до неї, називаючи доктрину Л. Толстого „найабсурднішою для европейської вдачі". А в „Історії Української РСР" (Київ, 1953, 1. ст. 562) пишуть про те, що „І. Франко твердо відстоював провідний вплив для українського народу передової російської культури", і що він „все своє життя був вірним послідовником поглядів російських революціонерів-демократів".

Ми вже згадали про те, як Франко дивився на цих демократів, а тут додамо, що він вірно передбачав теперішнє поневолення людини „російськими революційними демократами".

У 1903 р. І. Франко видав працю п. з. „Що таке поступ?" В цій праці він пише про те, як би мала виглядати соціялістична чи комуністична держава. Треба подивляти, що Франко 66 років тому правильно передбачив теперішній „комуністичний рай". Він писав:

„Поперед усього та всеможна сила держави налягла би страшенним тягарем на життя кожного поодинокого чоловіка. Власна воля і власна думка кожного чоловіка мусіла би щезнути, занидіти, бо ану ж держава признає її шкідливою, непотрібною... Люди виростали б і жили б в такій залежності, під таким доглядом держави, про який тепер у найабсолютніших поліційних державах нема й мови. Народна держава сталась би величезною народною тюрмою.

„А хто були б її сторожі? Хто держав би в руках керму тої держави? Сього соціял-демократи не говорять виразно, та в усякім разі ті люди мали б в своїх руках таку величезну власть над життям і долею мільйонів своїх товаришів, якої не мали найбільші деспоти".

Так вірно дивився І. Франко 66 років тому на тих, які тепер в СССР хвалять автора „Мойсея" і твердять, що він був би з ними, якби тепер жив. Вірити в це можуть тільки ті, які не знають того всього, що написав І. Франко, або ті, які знають, але виконують працю не по своїй волі, тільки з волі отих російських „сторожів" комуністичної тюрми народів, чи як вони її називають „соціялістичної" держави.

І. Франко і в 1911 році виступав проти „кривавої відплати" та проти „насильного суспільного перевороту", обороняючи свою маршову пісню „Який то шумний ветір грає від Сяну, Пруту до Карпат" проти закидів А. Крушельницького, який твердив, що ця пісня, мовляв, ідейно вужча від „Не пора, не пора". Франко писав, що ця пісня відносилася до Галичини і „містила в собі в дусі виробленої (радикальним) рухом програми оклики не кривавої відплати і насильного суспільного перевороту та масового самосуду, але національної самостійности і вирівняння суспільних різниць організацією народних мас і культурною та просвітньою працею".

Шевченкові Роковини в Джерзі Сиці, Н. Дж.

Українська громада під проводом Відділу Конгресового Комітеу вшанувала Т. Шевченка 16-го березня 1969 р. у великій залі Укр. Нар. Дому. Свято розпочалося американським державним гимном, що його відспівав В. Гела, а „Заповіт" відіграно платівкою. Відкрив Академію голова Відділу УККА д-р Є. Котик.

Святочну промову виголосив ред. І. Кедрин. Промовець подав характеристику творчости поета, в якій він закликав до боротьби з московським самодержавством, за звільнення українського народу від кріпосницької і національно-політичної залежности.

В мистецькій частині тенор П. Пушкаренко виконав співом і деклямацією „Кавказ", „Я живу . . ." і „Мені однаково". Ірця Леуш деклямувала вірш „Кобзареві" Г. Кобця. Михась Левко деклямував вірш „Поклін Тарасові". Ліда Гаврилюк деклямувала вірш „Не малюйте Шевченка плебеєм" Ольги Маруняк. Відомий бандурист-баритон Р. Левицький відспівав, у супроводі гри на бандурі, — „Гетьмани" й „Садок вишневий". Збірну деклямацію вірша Богдана Лепкого „До Тараса Шевченка" виконали учениці Школи Українознавства: Л. Сіра, Л. Ладанай, Л. Кахнич, О. Вішка, Ю. Романіві А. Дидик, під мистецьким керівництвом Івана Цьолка. Останню точку мистецької програми виконав Р. Левицький співом і бандурою „Встає хмара з-за лиману" і наддаток „Пісню про Сірка".

Всі точки програми були на мистецькому рівні, кожну з них щедро оплескували приявні. Д-р Є. Котик подякував усім виконавцям програми і тим, хто причинився до влаштування свята, а також його учасникам. Академію закінчено співом усіх приявних „Ще не вмерла". Академія була дуже дбайливо підготовлена. Її ініціяторами були: д-р Євген Котик, як головний творець пляну, інж. Вол. Кух, який також чудово оформив сцену, і Ів. Цьолко, який старанно й фахово підготовив молодь до мистецького виконання деклямацій.

С. Свій

Українські курси при Літній Школі Манітобського університету

Департамент Слов'янських студій при Манітобському університеті повідомляє, що при Літній Школі, 1969 р., введено два курси української мови: 52.091 (Introductory Ukrainian), який є рівнозначний 12-ій клясі (Ukrainian 300) середньої школи (high school). Цей курс корисний студентам, що потребують мови при вписі на університет, або як додатковий предмет (option). Цей курс буде вести п. И. Петах.

Також впроваджено в цьому році курс 52.222 (Intermediate Ukrainian Literature and Composition). Цей курс є подуманий для студентів, які хотіли б доповнити своє знання з української історії й культури: дохристиянського періоду, Київської Руси, Ренесансу, Реформації, Барокко й Модерних часів. (На курс можуть записуватися й ті, що не знають української мови). Курс вестиме проф. Я. Розумний.

Коли хтось не має закінченого курсу 52.121, може звертатися за письмовим дозволом до Слов'янського Департаменту, щоб міг записатися на цей (52.222) курс. Курси тривають від 2 липня до 1п серпня. Обидва курси є вповні кредитовані університетом.

Аплікації треба тепер вносити до:

Director of Summer Sessions
University of Manitoba
Winnipeg 19, Man., Canada

РЕСПУБЛІКАНЦІ ЗАПРОШУЮТЬ НА ЗУСТРІЧ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ В ІРВІНҐТОНІ

Ірвінґтон, Н. Дж. — У суботу 19 квітня о годині 8:30 вечора розпочнеться в залі „Коронет" при 925 Спрінгфільд евню зустріч - коктейль, яку заініціював Мирон Леськів — голова стейтового Українського Республіканського Комітету. На прийнятті будуть представники 18 національностей, котрі матимуть нагоду краще познайомитися з життям етнічних груп у Америці та почути виступи республіканських кандидатів на губернаторів. Організатори запрошують до участи українське громадянство.

Швайцарський тижневик інформує про розбудову мережі кацетів у СССР

Брно, Швайцарія. — Завжди добре поінформований з різних достовірних джерел швайцарський німецькомовний щоденник „Дер Бунд", що виходить у Брні, в кількох числах з квітня-березня 1969 р. приніс вістки про розбудову й поширення мережі концентраційних таборів, під назвою „Таборів виховно-поправної праці" на совєтській території. У таборі біля м. Уфи в РСФСР є 5 000 ув'язнених, найбільше з України і з самої Росії. В Угор - Кавказькому кацеті найбільше жидів. У Волощевському транзитному таборі постійно є від 18 000 до 20 000 каторжан, яких розбирають по інших таборах, але туди напливають нові. В районі Потьми є 36 таборів і в кожному з них від однієї до трьох тисяч в'язнів. Тижневик „Шлях" з 23 березня подав інформацію за згаданим щоденником „Бунд", що серед в'язнів є також діти, що харчування в'язнів складається денно з 600 грамів чорного хліба, зупи - „б а л а н д и" вранці, картоплі вдень та „баланди" і часом сушеної риби увечорі. Кацетники важко працюють, не дивлячись на доші чи морози. Між кацетниками є чимало громадян із країн-сателітів, а також із совєтських азійських „республік". У варті таборів, повідомляє поінформований „Дер Бунд", є багато садистів. У таборі біля Уфи сконцентровано понад 6 000 жінок, які прокладають там залізницю і пробивають тунелі в скелях. Найбільший табір розташований у місцевості Дарія; в ньому перебувають на примусовій праці майже 15 тисяч ув'язнених. У Тобольську нараховують 20 малих таборів; у кожному майже 500 ув'язнених, головно з країн Східньої Европи. Серед ув'язнених багато жінок. В'язні працюють на будівництві шляхів та залізниць. В околицях Лумбовики відкрито чотири нові табори, в яких перебуває вісім тисяч в'язнів. Серед них є діти. Особливо важкі умовини в таборах примусової праці Воркути, Ізми, Ношки, Ушти, Верменська і Шугора.

ДОПОВІДЬ „ПРОБЛЕМА НАРКОТИКІВ СЕРЕД МОЛОДІ"

Бронкс, Н. Й. — Заходом 82-го Відділу СУА на Бронксі, у неділю 20 квітня, о 4:30 по пол., в залі церкви св. Покрови при 1745 Вашингтон евеню, відбудеться важлива доповідь на тему „Проблема наркотиків серед молоді". Співдоповідачі: д-р К. Рогозинський і п. І. Раковський. Запрошується громадянство.

Осередок СУМА в Бостоні

16-ті Річні Загальні Збори відбулися 2 березня, у власному домі. Зборами проводила президія: Орест Щудлюк — предсідник, Галина Возьна — секретар, Оля Банадиґа — представниця Головної Управи СУМА.

Звітували: М. Возьний — голова, Галина Возьна — секретар, С. Сологуб — скарбник, В. Ганчар — булавний, О. Банадиґа — культурно-освітній реф., П. Возьний — спортовий реф., Іван Банадиґа — голова Товариського Суду, В. Оленяк — голова Контрольної Комісії.

Звіти виявили активність Осередку, з молоддю і в громадському секторові. Виховна праця з молоддю проходила шляхом гутірок, вправ і самодіяльних гуртків. Особливо активними були гурток пісні і слова під керівництвом Олі Банадиґи і народніх танків, який провадили Оля Банадиґа та Яр. Дашавець. Обидва гуртки виступали з українськими піснями і танцями перед різними американськими організаціями, як: Інтернаціональний Інститут, IВКА, Браун Університет, а також на фестивалі національностей, який влаштував Республіканський Комітет Массачусетс.

Молодь Осередку брала участь в мистецьких програмах академій, які влаштовував місцевий Відділ УККА.

Дискусія, в якій взяли участь і батьки молоді СУМА, заторкнула різні сектори діяльности Осередку, передовсім виховну працю з молоддю. Підчеркнуто, що не вистачає записати дитину до СУМА, родичі мусять припильнувати, щоб молодь учащала на всі заплановані програми, бо тільки в такий спосіб можна провадити систематичну працю.

Нова Управа: М. Возьний — голова, С. Микитин — заступник, Славія Я. Щудлюк — секретар, С. Сологуб — скарбник, В. Ганчар — булавний, Оля Банадиґа і В. Майкут — заступники булавного, І. Попик — організаційний, Романна Михайлів — культурно-освітній реф., Г. Макух і П. Возьний — спортові реф., В. Федорів — фінансовий секретар, М. Волощук і Т. Майкут — господарі, Д. Мельник, С. Колосенко і С. Сологуб, мол. — члени. Товариський Суд: І. Банадиґа, В. Бачинський, В. Носаль. Контрольна Комінія: В. Оленяк, В. Ворона і І. Дашавець. Делеґати до Відділу УККА: М. Франківський і М. Волощук.

Пляни на цей рік: будова залі, активізація жіноцтва, активізація самодіяльних гуртків.

С. Я. Щудлюк

ЗА КІЛЬКА РОКІВ ВСІ АДВОКАТИ В ЦІЙ КРАЇНІ будуть „докторами", подібно, як це є в деяких европейських державах. Колюмбійський університет в Ню Йорку повідомив, що він признаватиме всім своїм випускникам, які закінчать право, титул „доктора прав", а не титул „бакалавра права", як це було досі. Слідом за Колюмбією підуть принаймні 100 правничих шкіл (факультетів) на всіх 118, які існують в ЗСА. Правничі докторати почав видавати маловідомий правничий факультет (правнича школа) в Оклагома Ситі в 1964 році. За Оклагомою пішли інші школи, і в 1968 році видали 12,364 дипломи „доктора прав", і тільки 3,713 дипломів бакалаврів права. Деякі школи повідомили, що за доплатою 25 дол. „бакалаври права" зможуть дістати титул „доктора права". Тут Америка наслідує Европу щодо титуломанії.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Про розбудову нашої твердині

Я одержав альманах „Українська заморська твердиня" і дійсно радію, що наша українська родина зростає з кожним днем. Я завдячую п. В. Гірнякові, що він таки зумів мене втягнути до тої родини. Багато було таких, що не оцінювали праці наших великих піонерів, які вложили багато-багато праці. Були й такі, які тільки все критикували і нам казали на вічах та академіях, що на другий рік будемо вже на своїй рідній Україні.

А я тепер бачу, що вже десятки років минули і ми нертаємося, багато вже тут спочивають, а ті, що так мріяли, позалазили в телевізію і нічого не роблять.

Різні партії і міжусобиці скорше нас розложили, як тих піонерів, що були малосвідомі. В них була любов до свого народу і співпраця.

Довідуюся, що наші українці в Канаді заложили Шевченківську фундацію і складають пожертви до 1,000,000 долярів, з яких будуть прибутки приділювати на різні культурні цілі кожного року.

Моя пропозиція, щоб ми українці, які живемо в такій багатій Америці, і наша українська спільнота є досить велика, бо на відкриттю пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні було коло 100.000 осіб, — склали тут 10 мільйонів дол.

Нехай кожний дасть 100 дол., то вийде сума 10.000.000 долярів. Прихід кожного року приділюємо на різні науково - мистецькі цілі.

Тоді ми не лишимося позаді канадійців, а зробимо великий крок в науковому і організаційному житті. Багато я знаю людей без рідні, які хотіли б, щоб була пам'ятка, що вони також уложили свою цеглинку для розбудови рідної України.

Василь Лаврів,
Парма, Огайо

Ілюстрований місячник „Життя" в Арґентині

Буенос Айрес. — Вже 21 рік виходить в Арґентині ілюстрований журнал-місячник „Життя", у виданні оо. Василіян. Тепер редактором цього дбайливо виконаного видання є о. Йосиф Галабарда, ЧСВВ. Релігійно-суспільний місячник „Життя" друкується українською мовою, в деяких числах подані молитви й ін. короткі тексти рівнобіжно українською і еспанською мовами, щоб допомогти молоді третього й четвертого поколінь вивчати українську мову та розуміти Богослуження рідною мовою. Журнал інформує про життя українських громад в Арґентині, діяльність оо. Василіян, містить відділ „Наша кореспонденція", в якому українські юнаки й дівчата в Арґентині подають свої адреси та прохають українців з інших країн листуватися з ними українською й іншими мовами. Багато уваги просвятив журнал відвідинам Кардинала Йосифа влітку 1968 р., тепер сприяє збірці фондів на пам'ятник Т. Шевченкові в Буенос Айресі.

ЖУРНАЛ КОМБАТАНТІВ У ПРИСВЯТІ УГА

Орган комбатантських організацій в Північній Америці „Вісті Комбатанта" присвятив був своє останнє значно побільшене число за минулий рік І Українській Дивізії УНА, а перше побільшене число за цей рік — Українській Галицькій Армії. На зміст склалися вірші, статті, спомини й фейлетони таких авторів: Роман Купчинський, Іван Козак, П. Деркач (з архіву УСС), Мілена Рудницька (передрук з „Українського Прапору" у Відні з 1 листопада 1919 року), І. Кедрин, В. Галан, М. Заклинський, К. Третяк, Ю. Тис-Крохмалюк, П. Самутин, М. Демянчук, О. Колодницький і Н. Ріпецький. Хроніка, некрологи й рецензії доповнюють число.

ДОБРИЙ ХАРЧ І ДОБРІ ЛІКИ — ПІДСТАВОЮ ЗДОРОВ'Я

Відомо, що в наших часах люди довше живуть, як жили колись. Медицина пішла значно вперед, винайдено багато донедавна невідомих ліків на прерізні недуги. Але кожний лік мусить перейти докладну перевірку, поки дозволять на його продукцію і продаж. Те саме стосується харчів. Розвинувся цілий великий харчовий промисл, харч став різнороднішим. Однак так само, як ліки, різні харчові продукти мусять перейти „іспит", мусять переходити перевірку — на свою сміжість, на свої здоровні прикмети. Бо, відомо, існують несовісні продуценти й продавці, які не дбають за добро покупців і за їх здоров'я, а дивляться тільки на збут. Високої якости вимагає особливо м'ясо і продукція м'ясних виробів. У нашій газеті Читачі бачили вже нераз оголошення фірми Шаллер і Вебер. Ця фірма славиться прегарними, свіжими, здоровими — м'ясом і виробами з м'яса. Власник фірми, п. Фердинад Шаллер, відомий теж своїми особистими прикметами милої товариської людини та громадянина, активного в різних суспільних організаціях. Фірма Шаллер і Вебер продає теж прегарний, смачний, високої якости хліб. Хто раз спробує м'яса і м'ясних виробів Шаллера і Вебера і його хліба — той не захоче деінде купувати тих харчів! Бо харчі Шаллера і Вебера — це здоров'я, це приємність і користь! (Огол.)

Членам ОбВУА і всім кол. Воякам подаємо сумну вістку, що дня 14-го квітня 1969 р. помер в Ню Йорку, після довгої і важкої недуги на 79-му році життя

сл. п.
ДМИТРО ЧОРНЮК

народжений 8-го листопада 1890 р. в селі Лани, пов. Стрий в Західній Україні, кол. підхорунжий УГА, учасник визвольної боротьби України, відзначений Хрестом УГА і пропам'ятною відзнакою 50-річчя Відродження Державних Збройних Сил України, член Нюйоркського Відділу ОбВУА.

ПАНАХИДА буде відслужена в похоронному домі П. Яреми у четвер, 17-го квітня ц. р. в год. 8-ій увечері.

ПОХОРОН відбудеться в п'ятницю, 18-го квітня 1969 р. в год. 9-ій ранку з того ж похоронного дому до української католицької церкви св. Юрія, а звідтіля на цвинтар св. Раймунда в Бронксі, Н. Й.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій Вдові Померлого, передаємо вислови щирого співчуття.

Управа ОбВУА — Відділ Ню Йорк

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.
Інж. ІВАНА СТЕЦІВА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в п'ятницю, 18-го квітня 1969 року
о год. 9:30 рано
в українській католицькій церкві
СВ. І. ХРЕСТИТЕЛЯ у ВИПАНІ, Н. Дж.

Про молитви просять:
дружина — СТЕФАНІЯ
донька — ЛЯРИСА з Родиною
син — ЕВГЕН

У світлу пам'ять
бл. п. НІКАНОРА РАДЧЕНКО
мого Дорогого Мужа, що помер 12 липня м. р. в Сан Дієго
складаю 500.00 долярів
на Дар Українському Воєнному Інвалідові.
ЗЕНАЇДА РАДЧЕНКО

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. ІВАНА ВИСЛОЦЬКОГО
учасника Визвольних Змагань
складаю 10.00 долярів
на Фонд Українських Інвалідів.
НАДІЯ ВИСЛОЦЬКА — дружина

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

П'ЯТНИЦЯ, 18-го КВІТНЯ 1969 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 170 Відд., о год. 6-ій веч. в домівці УНДому. — Управа.

СУБОТА, 19-го КВІТНЯ 1969 р.

ПЛАЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва І. Франка — 372 Відд. о год. 7-ій веч. при 210 Чорч. Стр. в Їґол Гол. Проситься чл. прибути. — Софія Лонишин.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори 239 Відд. Т-ва св. Юрія від год. 3:30 до 4:30 в домі Укр. Амер. Горожан, 847 N. Franklin вул. — Д-р В. Ґалан, предс., М. Ковальчук, секр.

НЕДІЛЯ, 20-го КВІТНЯ 1969 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори С-ва Пресв. Діви Марії — 112 Відд. по 2 і 3 Сл. Божій в кафетерії св. Йосафата при 5720 State Rd., Parma Ohio. — Іванна Добрянська, рек. секр.

БЕТЛЕГЕМ, Па. Річні загальні збори Б-ва св. Димитрія — 288 Відд. о год. 12:30 по пол. в Укр. Амер. Гор. Клюбі, 817 Лінн Аве. Проситься чл. прибути. — Д. Мушастий, секр.

ДІТРОЙТ, Міч. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая — 175 Відд. о год. 1-ій по пол. в УНДомі при вул. Мартін. Проситься вирівняти членські вкладки і прибути на збори. — Управа.

ВРИДЖПОРТ, Конн. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 59 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 500 Галлет вулиці. Проситься приєднувати членів, вплачувати членські вкладки на час та приходити на збори. — Управа.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

СПОРТ

Редагує В.Соҳан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — Елізабет СК, мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу відбудуться в неділю, 20-го квітня 1969, о год. 2:30 по полудні на грищі Шіценпарку при 32-ій вулиці і Дж. Кеннеді Булеварді в Норт Берген, Н.Дж.

ТАРЗАН, Ч. 6166. Бій з крокодилями.

Крокодиляча пастка! Мусимо тримати їх геть від тратви!

Професоре! Вжийте мого ножа!
Поможіть нам, небеса! В атомовій добі маю поборювати звірюки ножем!